

**CONSILIUL SUPERIOR AL
PROCURORILOR**

*mun. Chișinău,
bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73
tel.022-828501 e-mail:aparat@csp.md*

**THE SUPERIOR COUNCIL
OF PROSECUTORS**

*Chisinau city,
73, Ștefan cel Mare și Sfânt
tel.022-828501 e-mail:aparat@csp.md*

08 decembrie 2023 nr.5/1-01d/23-2787
La nr.25-158-12546 din 29.11.2023

Doamnei Veronica MIHAILOV-MORARU
Ministra justiției

Doamnei Ana CALINICI
Secretar de stat al Guvernului

Vă prezentăm *infra*, opinia elaborată de către membrii-procurori din cadrul Consiliului Superior al Procurorilor în contextul procedurilor aferente promovării proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative, înregistrat cu numărul 423 din 28.11.2023.

Anexă: potrivit textului, pe 17 file.

Cu respect,

**Președinte al Consiliului
Superior al Procurorilor**

/semnat/

Angela MOTUZOC

OPINIA exprimată de către membrii Consiliului Superior al Procurorilor aferent proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative, inițiativă legislativă a unui deputat în Parlament, înregistrat cu nr.423 din 28.11.2023, expusă în tabel, după cum urmează:

Membrii Consiliului Superior al Procurorilor, semnatori ai acestei opinii, își exprimă îngrijorarea referitor la rapiditatea elaborării și promovării Proiectului de lege în speță în lipsa unei preocupări semnificative din partea autorităților competente de a asigura timp suficient celor implicați în consultări pentru evaluarea plenară a textului propus pentru regulile ce urmează să fie instituite.

Remarcăm că, Proiectul de lege care formează obiectul prezentei opinii a fost înregistrat pe data de 28.11.2023 cu titlu de inițiativă legislativă a unui deputat în Parlament și deja pe data de 29.11.2023 a fost examinat de Comisia juridică, numiri și imunități, cu propunerea adoptării în primă lectură de către Parlament.

Pe cale de consecință, în ședința plenară a Parlamentului din 30.11.2023, inițiativa legislativă nr.423 din 28.11.2023 a fost aprobată în primă lectură, iar ulterior fiind remisă Guvernului cu solicitarea prezentării avizului unic asupra proiectului în speță.

Ținem să menționăm, că prin demersul Cancelariei de Stat¹, se solicită autorităților publice care dețin competențe în domeniile vizate de prevederile proiectului de lege, inclusiv Consiliului Superior al Procurorilor, formularea și transmiterea opiniilor instituționale către data de 06.12.2023, perioadă de timp considerată insuficientă pentru o analiză profundă și evaluare corespunzătoare a impactului dispozițiilor proiectului de referință asupra realităților/proceselor juridice existente, în special având în vedere complexitatea subiectelor implicate.

Cu această ocazie reiterăm constatarea Comisiei de la Veneția expusă în contextul avizării proiectelor de acte normative prin care se modifică aspecte importante domeniilor de activitate a Procuraturii, organelor de autoadministrare a procurorilor și statutului și funcției de procuror, precum că *respectarea doar a standardelor procedurale minime afectează calitatea legislației adoptate și ar fi putut fi motivul multor deficiențe ale legii.*²

În opinia noastră trebuie să existe consultări publice autentice, să fie făcute extins, cu activități tehnice de elaborare a textelor juridice, acțiuni care sunt în măsură să asigure caracterul eficient al dezbaterilor pe subiect.

Comentarii pe marginea Proiectului:

<i>Prevederi din Proiectul de lege</i>	<i>Propunerea de modificare</i>	<i>Argumentarea propunerii</i>
V. Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură (publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.69–77, art.113)		

¹ Nr.25-158-12546 din 29.11.2023

² Opinia CDL-AD(2021)047 din 13.12.2021 privind modificările din 24 august 2021 aduse Legii cu privire la Procuratură, §33

1. La Articolul 20, alineatul (1) se completează cu litera e¹) cu următorul cuprins: „e¹) media generală de absolvire a Institutului Național al Justiției sau nota medie a examenului susținut în fața Comisiei pentru examenele de absolvire de către persoanele menționate în alin. (2) este mai mare de 8.”.	Propunem renunțarea la completarea art.20 cu lit.e¹). Pe subiect se impun discuții și analize de substanță.	În opinia noastră există o ruptură logică și conceptuală între prevederea existentă la lit.e) și cea instituită la lit.e¹), or deținerea atestatului de absolvire a cursurilor de formare inițială certifică faptul că persoana a urmat cursurile în speță și a susținut examenul de absolvire în fața unei comisii specializate. Stabilirea unei medii generale minime de absolvire a INJ pentru a participa ulterior la concursul de numire pe post reduce neargumentat însăși substanța și regimul juridic al documentului obținut, precum și schimbă paradigma instituită deja de legiuitor aferent condițiilor de absolvire a cursurilor de formare inițială a candidaților la funcția de procuror. În ipoteza acceptării de către legiuitorul a propunerii în speță este nevoie de reconsiderarea întregului mecanism de absolvire a INJ, deoarece prin introducerea lit.e¹) rezultă indirect că cei care nu au obținut o medie generală mai mare de 8 nici nu au absolvit INJ. Mai mult, autorul proiectului nu rezolvă situația juridică a persoanelor care nu au acumulat media generală minimă, nefiind clar dacă persoanelor respective li se mai acordă posibilitatea susținerii repetate a examenului de absolvire sau, eventual aceștia vor fi obligați să restituie cheltuielile suportate de INJ pentru instruirea lor, în ordine de regres. Respectiv, având în vedere că audienții INJ sunt persoane pregătite de către autoritățile statului pentru accederea în
---	--	---

		funcția de procuror, se deduce o preocupare deosebită pentru pregătirea fundamentală a persoanelor care vor accede în funcția în speță de demnitate publică și, pentru a reglementa pe deplin conceptul propus de autor este nevoie de o viziune de ansamblu cu stabilirea unor reguli clare și detaliate, care să soluționeze confuziile juridice vădite ce pot apărea în viitor. Menționăm că întregul proces de instruire realizat a candidaților la funcția de procuror cu o durată de 18 luni nu poate fi desconsiderat în sensul propus de autor. O asemenea poziționare ar putea să nu subziste expertizei anticorupție, deoarece creează premise evidente de abuz și potențiali factori coruptibili. Adițional, trimiterea din redacția propusă la persoanele menționate în alin. (2) este una eronată, întrucât dispozițiile alin.(2) din art.20 stabilesc condițiile necesare reputației ireproșabile aplicabile candidatului la funcția de procuror.
se completează cu alin. (1¹) cu următorul cuprins: „(1¹) În cel mult o lună de la finalizarea studiilor sau a examenului menționat la art. 20 alin. (1) lit. e), Institutul Național al Justiției transmite Consiliului Superior al Procurorilor lista candidaților care întrunesc condiția menționată la art. 20 alin. (1) lit. e¹). În cel mult o lună de la solicitare, persoana va prezenta Consiliului Superior al Procurorilor toate actele menționate la alin. (2).”;	Propunem clarificarea situației privind următoarea chestiune – cine sau care autoritate va avea competența de a formula solicitarea.	Din conținutul tezei a doua nu este clar cărei autorități îi va reveni competența de a formula/înainta solicitarea menționată: CSP, INJ sau Consiliul INJ, or din ipoteza proiectului, absolventul INJ va fi obligat să aștepte o solicitare în vederea prezentării tuturor actelor necesare. Condiția impusă se suprapune pe alte reguli și obiectiv nu va putea fi îndeplinită. Înregistrarea candidaților în Registru, și desfășurarea concursurilor sunt operațiuni/proceduri

		administrative distincte. Candaşii înscriși în Registru pot să participe la un concurs exclusiv la o dată ulterioară înscrierii nemijlocite. Respectiv, pentru înscrierea în Registru nicidecum nu poate fi depusă o cerere de participare la concurs așa cum cer condițiile art.22 alin.(2) din Legea nr.3/2016. Nu poate să existe o inter-condiționare între aceste două proceduri/operațiuni, mai ales că la data înscrierii în Registru pot să nu fie demarate concursuri pentru categoriile respective. Astfel, absolvenții INJ nu au posibilitatea obiectivă să depună cereri de participare în concurs.
alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) După înscrierea în registru, Consiliul Superior al Procurorilor solicită de la Autoritatea Națională de Integritate verificarea dacă există dubii cu privire la proveniența averii sau corectitudinea declarării averii și a intereselor personale de către candidat, iar de la Centrul Național Anticorupție și de la Serviciul de Informații și Securitate informații privind integritatea profesională a candidatului. Candidatul va primi o copie a înscrisurilor primite de la Autoritatea Națională de Integritate, Centrul Național Anticorupție și de la Serviciul de Informații și Securitate și i se va oferi posibilitatea să își prezinte poziția pe marginea acestora.”	Propunem renunțarea la amendamentul propus.	Nu susținem redacția formulată pentru alin.(3), deoarece potrivit construcției normative propuse înscrierea în Registrul candidaților la funcția de procuror va reprezenta o operațiune juridică automată pe care o va realiza tehnic Aparatul CSP. Legiuitorul nu a clarificat nimic referitor la consecințe. Ce se va întâmpla în cazul în care actele parvenite spre exemplu de la ANI vor fi în defavoarea candidatului? Cui îi revine competența de a exclude candidatul din Registru? Nu este clar dacă candidatul va avea posibilitatea contestării rezultatelor negative parvenite în privința sa și dacă da, atunci care va fi modul contestării.

IV. Legea nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 387, art. 789)		
2. Articolul 9: alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) Directorul este numit în urma unui concurs organizat de către Consiliul Institutului, pentru un mandat de 4 ani. Până la numire, Consiliul Institutului va obține avizul ministrului Justiției cu privire la câștigătorul concursului. Aceeași persoană poate exercita cel mult două mandate de director.”;	Propunem renunțarea la teza a doua referitoare la avizul ministrului justiției.	Paradigma juridică propusă generează o consecință improprie majoră – validarea sau invalidarea deghizată a soluției unui organ colegial, constituit din reprezentanții autorității judecătorești. Problema e profundă și nu poate fi tratată superficial. Este inadmisibilă o asemenea intervenție. Dacă legiuitorul schimbă optica normativă, trebuie de revizuit statutul INJ. Sintagma „până la numire” este confuză, întrucât nu identifică cu exactitate când urmează a fi obținut avizul ministrului justiției, or perioada scursă de timp până la numire poate fi una incertă. Autorul nu a avut suficientă diligență pentru a reglementa conduita administrativă în situația obținerii unui aviz negativ: persoana va putea contesta avizul în speță? În final va fi sau nu numită în funcția de director? dacă nu – se va demara un nou concurs? în ce circumstanțe concrete? Consecințele juridice nu sunt reglementate previzibil și cert. Observăm că redacția actuală a art.9 alin.(1) a fost introdusă prin Legea nr.228/2022 pentru modificarea unor acte normative (în vigoare din 12.08.2022) și respectiv, care a modificat aspecte referitoare la mecanismul de alegere a directorului INJ. Mecanismul în speță de la adoptare și până în prezent nu a fost aplicat în practică, deoarece nu a fost demarat nici un concurs

		pentru ocuparea funcției de referință. Nu există un studiu de impact: ce a mers rău? de ce mecanismul nu a funcționat? În absența concluziilor temeinice, soluția nu are fundamentare Astfel, în contextul în care nota informativă la proiect nu conține o argumentare juridică a deficiențelor constatate în aplicarea mecanismului actual de selectare a candidatului pentru funcția de director INJ sau eventual o analiză de impact a acestora, este imposibil a determina eficiența amendamentelor propuse. Considerăm că prin condiționarea numirii directorului INJ de obținerea unui aviz favorabil al ministrului justiției, se plasează INJ sub autoritatea unui exponent al puterii executive, ceea ce nu poate fi acceptat, deoarece se atentează la autonomia administrativă de care se bucură Institutul în virtutea art.2 alin.(2) din Legea nr.152/2006. Mai mult, nota de fundamentare nu conține nici o explicație logico-juridică aferent redacției propuse pentru alin.(1), nefiind clare raționamentele unei asemenea modificări.
Articolul 9: se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins: „(1¹) La funcția de director al Institutului poate candida persoana care întrunește cumulativ următoarele condiții: a) deține diplomă de studii superioare complete în drept, administrație publică sau	Revizuirea redacției propuse pentru alin.(1¹) din art.9.	Prin redacția propusă se include domeniul managerial care, desinestătător devine sferă de experiență suficientă pentru a candida la funcția de director al INJ. În opinia noastră, conceptele sunt improprii și irelevante pentru funcția dată. O asemenea abordare este inacceptabilă din perspectiva statutului funcției în speță și a

management, fie echivalentul acesteia; b) are o vechime în muncă de cel puțin 5 ani în domeniul managerial, didactic sau în domeniul justiției; c) cunoaște limba română, precum și limba engleză sau franceză; d) nu are antecedente penale nestinse; e) nu a împlinit vârsta de 70 de ani; f) are o reputație ireproșabilă.”;		atribuțiilor delegate prin lege conducătorului de vârf al INJ. Nota informativă nu reflectă argumentarea unei asemenea decizii prin care, <i>de facto</i>, se permite ca un profesionist ce are exclusiv experiență managerială poate candida la funcția de director INJ. INJ vizează instruirea judecătorilor și procurorilor, sferă care înglobează mai mult decât partea academică a instruirii. Conducătorul nu poate fi doar manager, dar trebuie să aibă suficientă expertiză profesională juridică pentru a înțelege eficient esența activității. În partea ce se referă la cunoașterea limbilor străine indicate la lit.c) nu este clar care au fost raționamentele selectării anume a acestor limbi străine, totodată rămâne incertă modalitatea testării posedării reale a capacităților lingvistice solicitate. Incertitudinea se păstrează și vizavi de condițiile indicate la lit.e) și f), or autorul nu a explicat indicarea vârstei de 70 de ani ca o vârstă limită pentru accedere în funcția respectivă și, nu este clară modalitatea verificării deținerii bunei reputații or, utilizarea unor termeni abstracți este în măsură să altereze calitatea legii.
Articolul 9: alineatul (2) va avea următorul cuprins: „(2) Directorul își încetează activitatea la expirarea mandatului, în caz de demisie sau de deces. Directorul poate fi demis din funcție în cazurile de încălcare gravă a legislației, de constatare a calificării	Propunem menținerea redacției în vigoare a alin.(2) din art.9, pentru că stabilește mai multe garanții pentru mandatul de director	Modalitatea de numire în funcția de director și cea de încetare a acesteia constituie garanțiile ce asigură independența acestui mandat și, prin urmare, simplificarea acestora diminuează semnificativ independența ce necesită a fi asigurată pentru buna funcționare a entității.

insuficiente sau a abaterii disciplinare.”		Nu este judicioasă renunțarea la sintagma „sistemică”, în măsura în care, potrivit redacției propuse, va fi posibilă destituirea din funcție a directorului și în cazul comiterii într-un mod singular a unei abateri disciplinare, ceea ce ar putea afecta grav mandatul acestuia.
3. Articolul 10: alineatul (3) se completează în final cu următoarea propoziție: „În lipsa directorului adjunct, până la finalizarea concursului, atribuțiile directorului sînt exercitate de către o persoană desemnată de ministrul justiției.”	Excluderea propunerii de completare a alin.(3) din art.10.	Propunerea în speță vine în contradicție cu prevederile art.7 alin.(1) lit.e) din Legea nr.152/2006, care stabilesc expres atribuția Consiliului în domeniul organizării activității Institutului, de a numi și elibera din funcție directorul și directorul adjunct în condițiile art. 9. INJ nu este parte a puterii executive, iar mecanismele internaționale de monitorizare a garanțiilor procurorilor și judecătorilor au menționat în câteva rânduri că <i>pentru a menține independența sistemului judiciar, este esențial ca selecția și promovarea judecătorilor să se facă în mod independent, în afara competenței puterii legislative sau executive și de preferință de Consiliul Justiției</i> ³ . Astfel, prin simetrie și în cazul INJ, care este o entitate publică responsabilă să formeze candidații pentru funcțiile de judecător și procurori, regula ar trebui să fie aceeași. Prin urmare, nu poate fi susținută poziția, prin care indirect INJ este plasat în subordinea ministrului justiției și vine în contradicție cu principiile menționate.
4. Articolul 11 alineatul (7) va avea următorul cuprins:	Regândirea amendamentului pentru alin.(7).	Reducerea volumului de lucru al procurorilor excedează sfera competențelor legale ale CSP și,

³ Avizul CCJE nr.10(2007) referitor la Consiliul Justiției în serviciul societății, §48

„(7) Față de formatorii care activează în Institut se aplică regulile stabilite în actele normative interne ale Institutului. Volumul de lucru al judecătorilor și procurorilor care activează în calitate de formatori ai Institutului se reduce de către Consiliul Superior al Magistraturii sau, după caz, de către Consiliul Superior al Procurorilor proporțional implicării în activitatea Institutului.”.		prin urmare, amendamentul de referință nu va avea aplicabilitate practică și nu-și va atinge scopul urmărit. Volumul de lucru pentru procurori este repartizat conform regulilor interne ale Procuraturii Generale, ceea ce e firesc în raport cu normele Codului de procedură penală și Codului penal. Procuratura este o structură ierarhică și CSP, prin lege, nu are atribuții în domeniu. În altă ordine de idei, participarea practicienilor la formarea unor categorii de profesioniști este o vocație, realizată contra unei remunerații. Prin aplicarea modificării propuse va apărea o inechitate între procurorii cărora, pe de parte li se va reduce volumul de lucru și li se vor achita integral plățile salariale, fiind suplimentar retribuiți pentru activitatea de formator și, pe de altă parte, procurorii cărora li se va mări sarcina de lucru prin distribuirea volumul nerealizat de către colegii-formatori, fără a primi un supliment bănesc pentru aceasta. Propunerea formulată necesită a fi analizată prin prisma incompatibilităților stabilite pentru judecător și procuror și anume că funcțiile de judecător și procuror sunt incompatibile cu orice altă funcție publică sau privată, precum și cu alte activități remunerate sau neremunerate.
5. Articolul 15 se completează cu alineatul (6), cu următorul conținut: „(6) Institutul solicită de la Autoritatea Națională de Integritate verificarea	Corelarea modificărilor propuse cu prevederile cadrului normativ în vigoare.	Atenționăm că în contextul în care nu se modifică prevederile Legii nr.271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice, realizarea în practică a sarcinii în

declarației de avere iar Centrului Național Anticorupție și Serviciului de Informații și Securitate informații privind integritatea candidaților care au promovat prima probă a concursului. În cel mult 45 de zile, aceste autorități comunică Institutului constatările sale.”	Pe subiect se impun discuții și analize de substanță.	speță de către INJ va fi dificilă sau chiar imposibilă. Legea nr.271/2008 este legea-cadru, care stabilește principiile, scopurile, procedura, formele și metodele de verificare a informațiilor referitoare la cetățenii Republicii Moldova care dețin funcții publice sau care candidează la ele și, fără operarea modificărilor corespunzătoare în textul acesteia, se creează un conflict de norme juridice ce vor pune în dificultate autoritățile cu competențele în domeniul respectiv.
6. La articolul 16: alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) Pentru desfășurarea concursului de admitere în baza hotărârii Consiliului se creează 2 comisii pentru examenele de admitere cu specializare în drept civil și procedura civilă și, respectiv, în drept penal și procedură penală.”	Revizuirea specializării propuse.	Nota informativă este lacunară și nu sunt clare raționamentele de care s-a condus autorul la stabilirea specializării comisiilor de admitere în funcție de materiile disciplinelor de la examenele de admitere și de ce nu a analizat posibilitatea specializării acestor entități în dependență de categoriile de candidați: procurori și judecători.
se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins: „(1¹) Comisiile pentru examenele de admitere sunt create pe perioada desfășurării concursului. Fiecare comisie de admitere este formată din 7 membri, dintre care doi judecători desemnați de Consiliul Superior al Magistraturii, doi procurori desemnați de Consiliul Superior al Procurorilor, precum și trei membri numiți din rândul profesorilor universitari care dețin titlul de doctor în drept, sau unul superior acestuia, din domeniile de drept ale	a) Propunem ca în teza a doua cuvântul „numiți” să fie substituit cu textul „desemnați de către Consiliu”, iar ultima propoziție de exclus. b) Propunem reglementarea posibilității desemnării supleanților.	Din redacția propusă se deduce că membrii din rândul profesorilor universitari sunt doar selectați de Consiliul INJ, dar vor fi numiți de altă entitate. În scopul uniformizării limbajului juridic utilizat și pentru evitarea unor confuzii, considerăm oportun la expunerea modificării vizavi de membrii din rândul profesorilor universitari să se utilizeze cuvântul „desemnați”. Amendamentul este necesar pentru a crea mecanisme în sensul evitării blocării activității Consiliului INJ.

disciplinelor incluse în probele de concurs. Profesorii universitari sunt selectați de către Consiliu.”;		
alineatul (2): se completează cu litera a ¹) cu următorul cuprins: „a ¹) examinează aspectele menționate la art. 15 alin. (6);”;	Pe subiect se impun discuții și analize de substanță.	Nu este clarificat modul de examinare de către comisiile de admitere a informațiilor de la ANI, CNA și SIS, precum și de soluționare a eventualelor contestații.
7.Articolul 17 se completează cu alineatul (4 ¹) cu următorul cuprins: „(4 ¹) Dacă urmare a verificării efectuate de Autoritatea Națională de Integritate se constată că candidatul a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, precum și nu corespunde criteriului de reputație ireproșabilă prevăzută în Legea nr. 544/1995 privind statutul judecătorului și Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură, candidatul este eliminat din concurs.”.	Pe subiect se impun discuții și analize de substanță.	În primul rând, din economia normei înaintate înțelegem că candidatul va fi eliminat din concurs doar în cazul parvenirii unor informații negative de la ANI, dar nu și de la CNA și/sau SIS, nefiind specificat despre consecințele aferent categoriilor de informații în speță, or pericolul semnalat de CNA și SIS nu este mai puțin important asupra profilului profesional al candidatului în particular, dar și al sistemului justiției în general. În al doilea rând, notăm că deciziile ANI nu comportă autoritatea unui lucru judecat, or acestea sunt pasibile de a fi contestate în instanța de judecată. De asemenea, nu este clar cine va constata că candidatul a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, precum și nu corespunde criteriului de reputație ireproșabilă prevăzută în Legea nr. 544/1995 privind statutul judecătorului și Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură și cine nemijlocit va emite decizia de eliminare din concurs. Verificarea integrității candidaților nu este delimitată în calitate de etapă a examenului de admitere, care potrivește art.17

		alin.(1) constă din proba orală și scrisă.
8. Articolul 18: la alineatul (6), după cuvintele „până la sutimi” se completează cu textul „nu este mai mică de nota 8.00, iar aceasta”.	Propunem renunțarea la modificarea propusă.	Reiterăm despre lipsa în nota informativă a unor explicații plauzibile aferent necesității stabilirii unui astfel de prag minim pentru examenele de absolvire a INJ.
9. Articolul 19 : alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) Persoana care a promovat concursul de admitere, după absolvirea cursurilor de formare inițială, este obligată să se înregistreze, în termenul prevăzut de lege, în registrul candidaților pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător sau de procuror, să participe la concurs și să accepte funcția care îi revine în urma concursului, precum și să activeze în această funcție cel puțin 3 ani.”;	Reformularea alin.(1) din art.19	Menționăm că este alogică unirea a două etape distincte din parcursul unei persoane în INJ: promovarea concursului de admitere, care determină începutul efectuării studiilor în cadrul INJ și etapa de finalizare a acestora – după absolvirea cursurilor de formare inițială, deoarece sunt fixate distinct pe axa temporală și nu coincid. Astfel, nu este clar când persoana va veni să se înregistreze în Registrul candidaților. Sintagma „să accepte funcția care îi revine în urma concursului” este o confuzie vădită și nu se încadrează în limbajul folosit în Legea nr.3/2016: - câștigător al concursului.
10. Articolul 24 va avea următorul cuprins: „Articolul 24. Stagiile de practică (1) Audienții cursurilor de formare inițială desfășoară stagii de practică, conform curriculum-ului Institutului, sub îndrumarea unui conducător. Cerințele față de conducătorul stagiului de practică sunt stabilite de către Institut. [...]	Revizuirea redacției propuse pentru art.24.	Este inadmisibil ca o altă autoritate decât CSP să stabilească cerințe față de procurori chiar și atunci când ei preiau atribute de conducătorii ai stagiilor de practică pentru audienții INJ. Acest standard nu poate fi admis. CSP este organul de autoadministrare al procurorilor și potrivit legii, este investit cu competențe aferent statutului și funcției de procuror.
11. Articolul 25 alineatul (2): Cuvântul „cunoștințelor” se exclude; Se completează cu litera d) , cu următorul cuprins:	Concretizarea altor calități intrinseci.	Norma trebuie să fie clară și previzibilă, iar utilizarea unor termeni vagi și abstracți creează premise pentru interpretări abuzive.

„d) alte calități intrinseci pentru funcția de judecător sau, după caz, procuror.”.		
12. Articolul 26 se completează cu alineatele (1¹) – (1³) cu următorul cuprins: „(1¹) Comisia pentru examenul de absolvire este formată înainte de examenul de absolvire, în baza hotărârii Consiliului, din 6 membri. (1²) Din Comisia pentru examenul de absolvire fac parte: a) doi membri desemnați de Consiliul Superior al Magistraturii, dintre care cel puțin unul este judecător; b) doi membri desemnați de Consiliul Superior al Procurorilor, dintre care cel puțin unul este procuror; c) un membru din rândul profesorilor universitari sau al avocaților, în unul din domeniile de drept ale disciplinelor incluse în probele de concurs, desemnat de Consiliu și unul desemnat de ministrul justiției. (1³) Mandatul Comisiei pentru examenul de absolvire este de 1 an și își exercită atribuțiile până la formarea unei Comisii noi.”;	Propunem: a) la alin.(1²) lit.b) să se prevadă „doi procurori desemnați de Consiliul Superior al Procurorilor” b) la lit.c) de exclus competența ministrului justiției.	Potrivit textului normei alin.(1²) lit. b) se observă reducerea⁴, <i>de facto</i>, a procurorilor în componența comisiei de absolvire, or prin formularea <i>doi membri desemnați de Consiliul Superior al Procurorilor, dintre care cel puțin unul este procuror</i> se lasă loc anume pentru o astfel de interpretare. Mai mult, nu sunt stabilite cu exactitate calificările înaintate față de potențialul candidat non-procuror pentru funcția de membru în comisia respectivă. Nu au fost expuse argumente pentru ca ministrul justiției să aibă așa competențe. Considerăm că prin astfel de intervenții normative, neargumentate din punct de vedere juridic, indirect se subminează statutul INJ de autoritate cu autonomie administrativă. Argumentele expuse aferent modificărilor art.9 sunt valabile și pentru amendamentul în speță.
se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins: „ (2¹) Audienții Institutului sunt evaluați de psiholog, care prezintă în ședința Comisiei pentru examene opinia cu privire la fiecare audient.	Propunem definirea mai clară a regimului juridic acordat contribuției opiniei de specialitate a psihologului.	Proiectul și nota informativă nu conțin clarificări referitoare la statutul acordat psihologului în cadrul comisiei de absolvire, or acesta nu este indicat drept membru.

⁴ În prezent, potrivit pct.52 din Regulamentul privind formarea inițială și absolvire a candidaților la funcții de judecător și de procuror, aprobat prin Hotărârea Consiliului IN nr.2/1 din 02.03.2017, Comisia pentru examenul de absolvire este constituit din a cinci membri - doi judecători, doi procurori și un cadru didactic, trei dintre care sunt propuși de Directorul INJ și fac parte din rândul formatorilor la domeniile aprobate pentru examen.

Comisia pentru examene ia în calcul opinia dată la evaluarea audientului. Opinia scrisă este transmisă Consiliului Superior al Magistraturii sau, după caz, Consiliului Superior al Procurorilor.”		Mai mult, este incertă valoarea juridică a opiniei scrise formulate de către acesta, în măsura în care sintagma „ia în calcul” nu stabilește cu precizie dacă aceasta este una decisivă sau are caracter de recomandare. Norma nu subzistă testului preciziei și clarității.
13. Articolul 27 va avea următorul cuprins: „Articolul 27. Participarea la concursul pentru suplinirea funcției de judecător sau de procuror [...] (3) În cazul nerestituirii sumelor menționate la alin. (2), aceasta se încasează în baza hotărârii judecătorești, la cererea Consiliului Superior al Magistraturii sau, după caz, a Consiliului Superior al Procurorilor. Consiliul Superior al Magistraturii și Consiliul Superior al Procurorilor informează Institutul despre înaintarea acțiunii.”.	Propunem să fie lăsat INJ ca titular al cererii de încasare a costului instruirii la Institut și a bursei achitate pe perioada formării inițiale.	Nu există o argumentare raționamentul excluderii posibilității înaintării cererii de restituire a sumelor corespunzătoare de către INJ și ministerul justiției.
14. Articolul 28 va avea următorul cuprins: „Articolul 28. Examenul pentru persoanele care candidează la funcția de judecător sau de procuror în temeiul vechimii în muncă (1) Examenul pentru persoanele care candidează la funcția de judecător sau de procuror în temeiul vechimii în muncă se organizează de Institut și se susține în fața Comisiei pentru examenele de absolvire. (2) Pentru participarea la examen, persoanele specificate la alin. (1) depun la	Pe subiect se impun discuții și analize de substanță.	Reiterăm obiecțiile consemnate în tabel pentru modificările propuse pentru art.26 alin.(2²) și art.15 alin.(6), care sunt valabile și pentru aceste aspecte.

Comisia pentru examenele de absolvire o cerere de participare la examen. Dispozițiile art. 15 alin. (2) și (3) se aplică în mod corespunzător. (3) Până la examen, persoanele menționate la alin. (1) sunt evaluate de către psiholog. Prevederile art. 26 alin. (2¹) se aplică în mod corespunzător. (4) Comisia pentru examenele de absolvire verifică dacă persoanele care candidează la funcția de judecător sau de procuror în temeiul vechimii în muncă întrunesc condițiile prevăzute la art. 6 alin.(2) din Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului și, respectiv, la art.20 alin.(3) din Legea nr.3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură și aspectele menționate în art. 16 alin. (2) lit. a¹). Persoanele care întrunesc condițiile sunt incluse în lista persoanelor admise la examen.”.		
VI. Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale (publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 245-246, art. 513)		
Articolul 3 alineatul (1) se completează cu litera j) cu următorul cuprins: „j) audienții cursurilor de formare inițială ai Institutului Național al Justiției.”.	Propunem reformularea lit.j)	Conceptul proiectului de lege promovează ideea că și candidații la statutul de audient ar urma să fie verificați de ANI. Or, anume așa rezultă din modificările pentru introducerea alin.(4¹) art.17 din Legea nr.152/2006. Respectiv, se impune sincronizarea normativă a opțiunilor avute în vedere de către autorii proiectului.

VII. Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate (publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 245-246, art. 511)		
Articolul 27, se modifică după cum urmează: la alineatul (3) după cuvântul “procurori” se completează cu textu , audienți ai cursurilor de formare inițială ai Institutului Național al Justiției,”.	Reformularea textului propus pentru completarea alin.(3)	Păstrăm argumentele expuse la modificările propuse pentru Legea nr.133/2016
Art. IX		
(2) Atestatul de absolvire a Institutului Național al Justiției obținut până în anul 2021 și rezultatele examenului susținut în fața Comisiei pentru examenele de absolvire până în anul 2021 sunt valabile pe o perioadă de 5 ani.	Propunem renunțarea la redacția alin.(2).	Nu poate fi reglementată retroactiv valabilitatea atestatelor de absolvire a INJ, întrucât afectează securitatea raporturilor juridice și este inadmisibil din perspectiva principiului legalității. Prin propunerea în speță se atentează la un drept deja dobândit de absolvenții INJ, care au obținut atestatul până în anul 2021, prin conformarea la reguli existente în momentul absolvirii INJ și, respectiv, beneficiază de protecția puterii lucrului decis. Mai mult de atât, rămân în incertitudine atestatele de absolvire a INJ în anii 2022 și 2023, titularii cărora au dreptul la așteptarea legitimă privind valabilitatea actelor obținute în condiții ce acționau la data admiterii.
(3) Interdicțiile și limitările din prezenta lege se aplică și față de persoanele care au absolvit Institutul Național al Justiției sau au susținut examenul în fața Comisiei pentru examenele de absolvire până la intrarea în vigoare a prezentei legi. În termen de 3 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, persoanele care încă nu au făcut-o vor depune Consiliului Superior al	Propunem renunțarea la alin.(3).	Propunerea nu întrunește condițiile calității legii, nefiind clar indicat ce are în vedere legiuitorul, în contextul în care se referă la eventuale interdicții și limitări ale unor drepturi deja dobândite. Riscurile de neconstituționalitate sunt substanțiale și se impune reconsiderarea situației.

Magistraturii și, respectiv, Consiliului Superior al Procurorilor, actele necesare pentru înscrierea în registrul candidaților.		
---	--	--

Propunere de suplimentare a Proiectului: denumirea și conținutul capitolului IV (art.32-34) din Legea nr.152/2006 privind Institutul Național al Justiției să fie completate astfel încât, subiecți direcți ai formării continue la Institutul Național al Justiției să fie inspectorii din cadrul Inspecției procurorilor, dar și personalul din cadrul Aparatului Consiliului Superior al Procurorilor.

Argumentare:

Recent statutul inspectorilor a fost modificat esențial, aceștia au statut de persoane cu funcție de demnitate publică, iar Inspecția procurorilor se află în subordinea Consiliului Superior al Procurorilor.

Concomitent, având în vedere că personalul Aparatului Consiliului Superior al Procurorilor are directă implicare în activitățile de pregătire a lucrărilor Consiliului Superior al Procurorilor, inclusiv pe domeniul procedurilor disciplinare în privința procurorilor, se impune ca acești funcționari să beneficieze de instruire continuă de specialitate.

Pe cale de consecință, este evidentă responsabilitatea/competența Consiliului Superior al Procurorilor pe dimensiunea formării profesionale a inspectorilor și persoanelor din cadrul Aparatului Consiliului Superior al Procurorilor, care vor asista Inspecția procurorilor în activitatea sa, prin oferirea posibilității îmbunătățirii performanțelor necesare exercitării atribuțiilor funcționale.

Pornind de la principiile colaborării interinstituționale loiale și aliniate standardelor de înaltă calitate în procesele de instruire a procurorilor, se propune autorităților publice cu competențe legale de creație legislativă inițierea și desfășurarea consultărilor publice autentice pe marginea prezentului Proiect, dat fiind faptul că sunt incidente multiple probleme de drept, dar și inconsecvențe factologice, care urmează a fi clarificate în virtutea respectării principiilor statului de drept.

Membrii Consiliului Superior al Procurorilor:

Inga FURTUNĂ _____*semnat*____

Andrei ROȘCA _____*semnat*____

Constantin ȘUȘU _____*semnat*____

Eduard VARZAR _____*semnat*____

Angela MOTUZOC _____*semnat*____